

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

*Л. Г. Соляник, к. е. н., професор, l.g.s@ua.fm, orcid.org/0000-0003-3291-3931,
І. В. Мофа, магістрант, tofa.i.v@ntu.one, Н. О. Гужва, магістрант, huzhva.n.o@ntu.one,
НТУ «Дніпровська політехніка»*

Методологія дослідження. Результати дослідження отримані за допомогою методів абстрагування – при визначенні сутності категорії «діджиталізація»; загального й особливого – при встановленні єдності існуючих концепцій цифрової економіки та бізнес-процесів; системний метод використовувався при систематизації етапів впровадження елементів діджиталізації у бізнес-процеси підприємства, метод узагальнення – при визначенні загальних цифрових елементів у управлінні фінансовою діяльністю підприємства.

Результати. Виявлено варіативність категорії «діджиталізація» в залежності від трансформації процесів та елементів економічних систем. Проаналізовані різні підходи вітчизняних науковців щодо визначення дефініції «діджиталізації». Розглянуто класичні елементи діджиталізації, такі як кібер-фізичні системи, інтернет речей, великі дані, робототехніка, 3D-друк. Визначено основні етапи впровадження бізнес-процесів при різних бізнес-моделях функціонування підприємств. Встановлено, що в управлінні фінансовою діяльністю підприємств за допомогою засобів діджиталізації бізнес-процесів використовують облікові цифрові інструменти, інструменти інтернету та зв'язку, інструменти електронного документообігу та інші комп'ютерні програми, що дозволяють аналізувати та контролювати надходження фінансових ресурсів і напрями їх використання.

Новизна. У процесі дослідження елементів та засобів діджиталізації бізнес-процесів визначено напрями її використання для організації фінансової діяльності підприємств, а також продемонстровано значення цифрової трансформації в управлінні фінансовою діяльністю підприємств.

Практична значущість. Полягає у розробці пропозицій щодо використання при управлінні фінансовою діяльністю підприємств програмного забезпечення бухгалтерського та управлінського обліку, яке дозволить здійснювати ефективний фінансовий аналіз та контроль їх діяльності.

Ключові слова: діджиталізація, цифрова економіка, бізнес-процес, оцифровка, фінансова діяльність, бізнес-модель, IT-технології, управління.

Постановка проблеми. Існуючі бізнес-процеси є не ефективними в умовах цифрової трансформації економіки та суспільства. Повністю змінюються методи комунікації, моделі та поведінка споживачів, що прямо впливає на кількісні показники діяльності підприємств. Для клієнтів більш важливим стає сервіс, спілкування з представником підприємства, індивідуалізація від компаній. Тому підприємства зацікавлені в пошуку нових шляхів оптимізації бізнес-процесів, підвищенні ефективності та росту конкурентоспроможності.

Україна перебуває на етапі виникнення та розвитку діджиталізації. Процеси цифрової трансформації змінюють не лише економіку, а й усе суспільство. Діджиталізація бізнесу передбачає зміну бізнес-моделей, бізнес-процесів компаній, підходів до виробництва та продажу, маркетингового просування, управлінських рішень та комунікації. Всі ці зміни ведуть до повної комп'ютеризації та впровадженню інноваційних цифрових технологій [1]. У цих умовах суб'єкти господарювання ... повинні швидко адаптуватися до змін на ринку цифрової трансформації [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вплив цифрових технологій на бізнес висвітлюється в багатьох працях, як вітчизняних науковців О. Абакуменко, В. Верба, А. Наторіна, М. Діба, О. Гудзь, С. Федюнін, Л. Лігоненко, О. Грибіненко, Д. Семилітко [3–10], так і зарубіжних Дж. Манчіні та Дж. Блумберг [11–12]. Проте наразі практично не розглядаються аспекти управління фінансовою діяльністю при використанні цифрових технологій в бізнес-процесах підприємств.

Формулювання мети статті. Метою статті є дослідження цифрових трансформацій бізнес-процесів суб'єктів господарювання при управлінні їх фінансовою діяльністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні створення цифрової економіки ще не досягло рівня розвинених країн та існують проблеми цифрової трансформації на рівні компаній. Цифровий розвиток в Україні повинен спрямовуватися на створення стимулів та потреб у використанні цифрових технологій серед українських підприємств для росту їх ефективності, конкурентоспроможності та процвітання [1, с.21].

Відповідно до зарубіжного досвіду, процес діджиталізації характеризується впровадженням цифрових технологій для оптимізації та автоматизації бізнес-процесів, у тому числі й у фінансовій діяльності, що сприяє підвищенню ефективності бізнес-операцій. [1, с.40] Діджиталізація бізнес-процесів це потужний механізм, який сприяє розвитку бізнесу. Основні переваги діджиталізації для підприємств: економія часу в більшості бізнес-процесів за рахунок їх автоматизація; оптимізація фінансового управління за рахунок автоматизації обліку, розрахунків, фінансового планування та контролю; оптимізація внутрішньої та зовнішньої комунікації; досягнення нового рівня обслуговування клієнтів та заохочення більших продажів; покращення обслуговування клієнтів; загальної оптимізації робочого процесу [1, с.42].

Термін «діджиталізація» «digitalization» прийшло із США, що перекладається як оцифрування. Тож буквально в перекладі «оцифрування» – це процес переведення будь-якої інформації в цифрову форму [13]. Різні вчені трактують сутність

поняття «діджиталізація» по різному. Вітчизняні науковці переважно включають у свої роботи поняття «діджиталізація» та «діджитал-трансформація» (цифрове перетворення), іноді вживаючи їх як синоніми або диференціюючи їх.

О. Абакуменко вважає, що це [3, с.69] процес перетворення конкретного інформаційного поля з аналогового в цифровий формат для більш зручного подальшого використання на сучасних електронних пристроях.

В. Верба детально розглядає передумови, мотиви та наслідки використання цифрових технологій у бізнесі, але не зупиняється на ідентифікації понятійного апарату [4].

А. Наторіна чітко розмежовує досліджувані поняття, стверджуючи, що: «Цифрова трансформація підприємств полягає у зміні ключових блоків їх діяльності: практичного досвіду роботи з клієнтами/клієнтами; операційні бізнес-процеси; бізнес-моделі» [5]. А оцифровка бізнес-процесів разом з віртуалізацією роботи окремих співробітників і систем транзакційної продуктивності є лише частиною трансформації внутрішніх операційних бізнес-процесів, що цілком доречно.

Розглядаючи діджиталізацію економіки та суспільства, М. Діба розглядає її як оцифровку великих обсягів знань і даних, що призводить до якісних змін у поведінці економічних суб'єктів. [6].

Виходячи з можливостей сучасної ІТ-індустрії, О. Гудзь, С. Федюнін [7, с.19] зазначає, що це процес використання підприємствами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення поставлених цілей, спрямований на перетворення існуючих бізнес-процесів шляхом їх оцифровки. Таку ж думку має й Л. Лігоненко [8, с.21], та вважає діджиталізацію процесом переведення інформації в цифрову форму.

На думку О. Грибіненко [9] діджиталізація представляє собою трансформацію цифрових технологій для оптимізації та автоматизації бізнес-процесів, підвищення продуктивності та покращення комунікації зі споживачами.

Д. Семилітко визначає діджиталізацію як перехід організації до нових способів мислення та роботи на основі використання

соціальних, мобільних та інших цифрових технологій; зміна стилю управління, системи стимулювання та прийняття нових бізнес-моделей. У той самий час, визначає окремо цифрову трансформацію, яка передбачає використання цифрових технологій для оптимізації бізнес-процесів, підвищення продуктивності компанії та покращення обслуговування клієнтів» [10].

Таким чином, дефініція «діджиталізації» інтерпретується більшістю вченими як процес використання, застосування, передачі та переведення інформації в цифровий формат; трансформація цифрових технологій щодо оптимізації бізнес-процесів [13]. Процес цифрової трансформації вплинув на всі сфери бізнесу: від того, як компанія залучає та утримує нових клієнтів до того, як керівництво уявляє і управляє репутацією компанії в Інтернеті [14].

Рівень діджиталізації української економіки сильно варіюється в залежності від конкретної галузі. У таких сферах, як фінансові послуги, послуги зв'язку та логістика, українські компанії використовують досягнення інформаційних технологій так само широко, як і іноземні конкуренти. Однак у багатьох галузях інтенсивність використання цифрових технологій (як і всього, що з ними пов'язано – автоматизації, робототехніки) надзвичайно низька [15].

Таблиця 1

Співставлення частки доступу до цифрових послуг в Україні та ЄС

Вид цифрового сервісу	Ук раїна	Кр аїни
Електронна торгівля у роздрібній	4	7
Організації, які застосовують CRM-системи	10	33
Люди, які купують онлайн	23	55
Люди, які отримують послуги он-	29	48

Джерело: [15]

За оцінками експертів, в Україні рівень витрат підприємств на розробку нових технологій та продуктів є абсолютно незадовільним у порівнянні зі світовими лідерами та у

перспективі розвитку. На науково-дослідні роботи українських підприємств витрачалося 400–450 млн доларів США, у той час як 1000 найбільших світових дослідницьких компаній витратили більше 700 млрд доларів США. До того ж між розміром підприємства та рівнем його інноваційності існує прямий зв'язок і найбільша частка технологічно активних підприємств становила 31,4% великих підприємств [15].

Складовими елементами діджиталізації є кібер-фізичні системи, інтернет речей, великі дані, робототехніка, 3D-друк. Ці елементи найчастіше зустрічаються на підприємствах сфери послуг, але можуть бути використані в різних галузях економіки. Незалежно від ступеня діджиталізації більшість компаній зосереджуються на впровадженні кібер-фізичних систем у діяльність, яка дозволить миттєво отримувати, обробляти та передавати різноманітну інформацію, у тому числі фінансову. Використання Інтернету речей сприятиме в межах однієї компанії створенню єдиного інформаційного простору незалежно від рівня управління.

Впровадження великих даних підвищить ефективність аналізу великого обсягу даних із внутрішнього та зовнішнього середовища, що особливо важливо при збиранні та аналізі фінансової інформації про різних контрагентів, асортименту продукції тощо.

Використання роботів дозволяє надавати послуги без втручання людини і водночас покращувати процес обслуговування клієнтів. Використання можливостей 3D-друк дозволить підприємствам заощадити багато ресурсів, впроваджуючи віртуальні моделі. Але ці елементи на сьогодні проблематично використовувати при управлінні фінансовою діяльністю в українських реаліях.

Зміна структури галузі вимагає одночасного перегляду підходів до системи управління та впровадження нових моделей організації бізнесу. Аналіз сучасного ринку послуг дозволяє визначити передові компанії, орієнтовані на застосування «бізнес-моделі майбутнього»: Google, Amazon, Uber. Швидка реакція таких компаній на зміни в поведінці споживачів, орієнтація на значну перевагу над конкурентами, використання інформаційних технологій є доказом ефективності

цифровізації. Складніший процес впровадження новітніх технологій на підприємствах, орієнтованих на виробництво промислової продукції та корпоративних клієнтів (хімічних, металургійних, гірничодобувних). Основна проблема виробничих компаній полягає у визначенні межі між обсягами виробництва та послугами, які водночас підтримуються матеріальним продуктом. У системі управління виникає необхідність подолати розмитість систем генерування та об'єднання даних [16].

Компанії мають можливість покращувати свої продукти та послуги, використовуючи новітні технології та знижуючи загальні витрати. Крім того, продуктивність компанії зростає, оскільки діджиталізація дозволяє перейти на новий рівень управління та вимагає менше зусиль. Використання хмарних середовищ стає дедалі популярнішим через максимальну зручність, так як дозволяє отримати доступ до інформації з будь-якої точки світу та з будь-якого пристрою. Ключова стратегічна ініціатива цифрової трансформації набуває великого значення через пандемію COVID-19, оскільки стає майже єдиним можливим виходом для безперервної діяльності більшості компаній. Багатьом компаніям довелося вийти в Інтернет для збереження доходу, але деякі зіткнулися з низкою проблем: відсутність чіткої стратегії та плану; недостатня фінансова спроможність для цифрової трансформації; відсутність кваліфікованих кадрів для оцифрування; недовіра з боку споживачів тощо [17].

Одним із вагомих наслідків популяризації електронних комунікаційних систем для бізнесу є заміна традиційного механізму бізнес-процесів. Активне впровадження в господарську діяльність широкого спектру цифрових технологій стало фактором підвищення її ефективності, в т. ч на основі нових підходів до побудови бізнес-процесів та обміну інформацією, розроблених із застосуванням електронних комунікаційних технологій. Термін «бізнес-процес» зазвичай використовується для позначення набору суміжних видів діяльності або завдань, спрямованих на створення конкретного продукту чи послуги для споживачів. Модель будь-якого підприємства складається з поєднання окремих бізнес-процесів, а їх успіх залежить від

успішності та конкурентоспроможності підприємства. На сьогодні не існує єдиного визначення поняття «бізнес-процес». Засновники процесного менеджменту дали такі визначення бізнес-процесу: бізнес-процес – сукупність різноманітних видів діяльності, в яких на «вхід» використовується один або кілька ресурсів, а в результаті цієї діяльності на «виході» створюється продукт, цінний для споживача. Метою бізнес-процесу є створення продукту або іншого корисного результату для клієнтів компанії, керівництва, власників, інших співробітників або підрозділів компанії. [18]

Діджиталізація бізнес-процесів пов'язана насамперед з оптимізацією фінансових ресурсів підприємства з метою підвищення його ефективності шляхом впровадження нових технологій [21]. Діджиталізація фактично змінює бізнес-процеси суб'єктів господарювання, шляхом трансформації діючих бізнес-моделей, серед яких можна виділити наступні елементи:

1. Бізнес-модель підприємств із частковими цифровими змінами, шляхом використання цифрового контенту для спільного використання.

2. Бізнес-модель нових цифрових підприємств, які впроваджують цифрові послуги, розширюють свій бізнес за допомогою цифрових технологій.

3. Адаптивна бізнес-модель підприємств з урахуванням тенденцій цифрової глобалізації шляхом використання спільних глобальних ІТ-сервісів з метою підвищення ефективності діяльності та зниження ризиків.

При цифровій трансформації підприємств необхідно забезпечити чотири компоненти, а саме:

1. Стандартизація даних і бізнес-процесів для інтеграції даних і процесів, так як дозволяє підприємству обмінюватися контентом на різних рівнях та призводить до цифрового самообслуговування.

2. Інтеграція бізнесу та ІТ-шляхом впровадження ІТ-відділів на підприємстві, або співпраця на довгостроковій основі з ІТ-аутсорсингу.

3. Гнучкість ІТ-рішень шляхом модифікації бізнес-процесів, впровадження іннова-

ційних методів ведення бізнесу з використанням цифрових технологій, що неможливо без постійного підвищення кваліфікації ІТ-співробітників.

4. Використання аналітичних інструментів, що дозволяє швидше реагувати на зміни діяльності, впроваджувати більш ефективну стратегію за допомогою прогнозів продажів [5].

З метою цифрової трансформації бізнес-процесів на підприємстві слід здійснити п'ять основних етапів. Перший етап – визначення процесів або технологій, які є важливими для діджиталізації підприємства, аналіз слабких сторін та недоліків діяльності підприємства, усунення яких можливо за рахунок цифрових технологій. Другий етап пов'язаний зі створенням відповідного ІТ-відділу або підвищення кваліфікації зайнятих працівників, вибір та тестування нових технологій. Третій етап починається шляхом формування стратегічних цілей діджиталізації в цілому по підприємству та окремих процесів, інвестування в трансформацію обраних бізнес-процесів. Четвертий етап – розробляється стратегія цифрової трансформації з урахуванням усіх можливих аспектів, вибираються та затверджуються пріоритетні технології відповідно до напрямку діяльності підприємства. П'ятий етап спрямований на постійний і безперервний розвиток компанії в галузі нових технологій [17].

Одним із шляхів удосконалення фінансової діяльності та фінансового аналізу бізнесу є використання автоматизованих облікових та аналітичних систем, саме використання яких дозволяє підвищити ефективність, точність та об'єктивність фінансової інформації та надати її у зручній формі для аналізу та прийняття рішень.

Діджиталізація фінансового процесу на підприємстві дозволяє скоротити витрати робочого часу та заощадити кошти, дає можливість надати необхідну інформацію керівництву. Тому в сучасних умовах завданням компаній є вибір програмних пакетів для автоматизації фінансів, обліку та управління, які найбільше відповідатимуть потребам підприємства

Розвиток фінансової системи підприємства потребує комплексного використання

розповсюдження та охоплення ІТ-технологіями не самого підприємства, а й їх контрагентів із застосуванням новітніх засобів комп'ютеризації та трансформації вже існуючих цифрових засобів.

У процесі організації діджиталізації фінансової діяльності підприємству необхідно переформатувати політику документообігу та облікову політику, переглянути коло операцій в бізнес-процесах. На зараз існуючі цифрові технології, які вже пройшли перевірку та довели свою ефективність, можна використовувати в бізнес-процесах при управлінні фінансовою діяльністю підприємства. Основна ідея використання цифрових інструментів в фінансовій діяльності полягає у спрощенні процесу фінансового, управлінського та бухгалтерського обліку з ефективністю, оскільки оцифрування максимальною нерозривно пов'язане з бухгалтерською та податковою інформацією.

Наступні інструменти є пріоритетними та необхідними для функціонування цифрової фінансової діяльності:

1. Використання електронного документообігу.
2. Оцифрування великої кількості інформації, які лежать в основі бухгалтерського обліку за допомогою цифрових інструментів.
3. Використання хмарних сервісів.
4. Використання чат-ботів як інструменту взаємодії з користувачами, постачальниками, співробітниками тощо).

Все це не є вже ексклюзивним набором інструментів, але вони допоможуть покращити управління фінансовою діяльністю і прискорити бізнес-процеси компанії. [20]

У діджиталізації управління фінансовою діяльністю підприємства важливу роль відіграють цифрові CRM-, ERP- та BPM-системи. CRM-система є програмним забезпеченням для підприємств, яке автоматизує роботи відділів продажів з клієнтами та має інструментів маркетингу та лідогенерації.

Впровадження CRM-системи дозволяє зберігати та обробляти всю базу даних наявих клієнтів; автоматизує повторювані операції з клієнтською базою; надає співробітникам можливість управління клієнтами; приймає потоки потенційних клієнтів; ство-

рює аналітичні звіти на основі даних про клієнтів. ERP-система представляє собою програмне забезпечення, яке спрямоване на управління усіма ресурсами компанії, особливо фінансовими. Вона побудована на операціях, її головне завдання включати точні дані, без яких не можливі операції з доходами та витратами для подальшого аналізу і управління. BPM-система представляє собою механізм управління бізнес-процесами компанії. Передбачає, що всю діяльність, яку виконують співробітники, можна систематизувати і перевести в електронні бізнес-процеси, а кожна дія є бізнес-процесом із попередньо написаними інструкціями та кроками [21].

Діджиталізація бізнес-процесів на підприємстві дозволить зафіксувати внесені зміни із зазначенням усіх відповідних деталей, щоб керівники різних рівнів могли контролювати усі фінансові ресурси, джерела їх надходжень та напрями використання. Таким чином, запровадження діджиталізації бізнес-процесів при управлінні фінансовою діяльністю підприємства буде супроводжуватися мінімумом часу керівників та зусиль, більш прозорим бізнесом. Загалом слід зазначити, що мета оцифровки бізнес-процесів повністю відповідає загальній меті підприємства, зосередження зусиль керівників на оптимізації наявних фінансових ресурсів для підвищення ефективності господарських операцій. У результаті очікується значне збільшення прибутку за рахунок оптимізації витрат робочого часу та підвищення ефективності [19].

Висновки. Отже, в умовах нової економіки, під час жорсткої конкуренції, швидкого старіння технологій, професій, ідей, проникнення Інтернету в усі сфери економіки, діджиталізація вийшла на новий рівень важливості для підприємств. Для підтримки конкурентоспроможності підприємства необхідно використовувати можливості діджиталізації за всіма напрямками та формами діяльності, у тому числі фінансової. Трансформація бізнес-процесів підприємств є підґрунтям прийняття фінансових управлінських рішень. Таким чином, значення цифрової трансформації в управлінні фінансовою діяльністю підприємств зростає з кожним днем та дозволяє

компаніям швидко адаптуватися, обмінюватися фінансовою інформацією та приймати ефективні фінансові рішення. До того ж для України перегляд стратегічних пріоритетів та переоцінка цифрової політики, усвідомлення нових викликів цифрової економіки буде мати прямий вплив на ефективність економіки та сприяти підвищенню конкурентоспроможності продукції та послуг українських підприємств.

Література

1. Діджиталізація бізнесу: сьогодення і майбутнє. Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 28 січня 2021 року). – К. : «Хай-Тек Прес», 2021. – 88 с.
2. Савицька О. М. Особливості діджиталізації бізнесу компанії в умовах розвитку індустрії / О. М. Савицька, В. О. Салабай // Ефективна економіка. – 2020. – № 10. – URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8266>
3. Абакуменко О. Діджиталізація банківського сектору України // О. Абакуменко, А. Деркач, М. Корнеєва // Фінансові дослідження. – № 1 (1) – 2016. – С. 69–75. URL : <https://fr.stu.cn.ua/tmp/pdf/20.pdf>
4. Верба В. А. Передумови, драйвери та наслідки цифрової трансформації бізнесу. Стратегічні імперативи сучасного менеджменту: зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (19–20 квіт. 2018 р.). Київ : КНЕУ, 2018. – С. 491–496.
5. Нотаріна А. О. Digital–трансформація діяльності підприємств / А. О. Нотаріна // Економіка та держава. – 2017. – № 4. – С. 90–93. – URL : http://www.economy.in.ua/pdf/4_2017/20.pdf.
6. Діба М. І. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні / М. І. Діба, Ю. О. Гернего // Фінанси України. – 2018. – № 7. – С. 50–63.
7. Гудзь О. Діджиталізація, як конкурентна перевага підприємств / О. Гудзь, С. Федюнін, В. Щербина // «Економіка. Менеджмент. Бізнес» – № 3(29). – 2019. – С. 18–24. URL : <http://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2215>
8. Лігоненко Л. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях / Л. Лігоненко, А. Хріпко, А. Доманський // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Економічні науки. – Випуск № 22(62). – 2 т.. – 2018. – С. 21–24.
9. Грибіненко О. М. Діджиталізація економіки в новій парадигмі цифрової трансформації / О. М. Грибіненко // Міжнародні відносини. Серія. Економічні науки. 2018. – №16. – URL : http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3523/3197
10. Семилітко Д. Діджиталізація в дії: як цифрова трансформація бізнесу впливає на успіх компанії / Д. Семилітко // Аудитор України. – 2019. – № 5. – С. 76–79.
11. Mancini J. Digitalizing Core Business Processes. True Transformation is more than Digitization,

Part 1 of 3. AIIM. 23.07. – 2018. – URL : <https://info.aiim.org/aiim-blog/digitalizing-core-business-processes-part-1-of-3-true-transformation-is-more-than-digitization>.

12. Bloomberg J. Digitization, Digitalization, and Digital Transformation: Confuse Them At Your Peril. Forbes. Apr 29, 2018. – URL : <https://www.forbes.com/sites/jasonbloomberg/2018/04/29/digitization-digitalization-and-digital-transformation-confuse-them-at-your-peril/#9e41a532f2c7>.

13. Варга В. П. Діджиталізація як один з чинників конкурентоспроможності підприємства / В. П. Варга // Ефективна економіка. – 2020. – № 8. – URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8121>

14. Жосан Г. Стан розвитку діджиталізації в Україні / Г. Жосан // Економічний аналіз. – 2020. – Том 30. – № 1. – Частина 2. – С. 44–52.

15. Піщуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Київ: Центр Разумова, Вид-во «Заповіт», 2020. – 274 с.

16. Гуренко А. Напрями розвитку систем управління в умовах діджиталізації бізнесу в Україні. / А. Гуренко, О. Гашутіна // Економіка і суспільство. – Випуск №19. – Мукачівський державний університет, 2018. – С. 739–745.

17. Драбенко Т. Б. Діджиталізація бізнес-процесів підприємств в умовах пандемії COVID-19 / Т. Б. Драбенко, Н. Я. Бойчук. // Збірник тез доповідей: «Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи». – Київ, 2021 – С. 64–65.

18. Лазебник Л. Л. Діджиталізація економічних відносин як фактор удосконалення бізнес-процесів підприємства / Л. Л. Лазебник // Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування. – 2018. – Вип. 2. – С. 69–74.

19. Ткачук В. О. Цифровізація бізнес-процесів підприємства в умовах переходу в діджитал-середовище. Інфра-структура ринку / В. О. Ткачук, С. В. Обіход, Н. П. Зіміна Н. П. // Економіка та управління підприємствами. – Випуск 47. – 2020. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/47_2020_ukr/24.pdf.

20. Павликівська О. І. Діджиталізація обліку: тренди чи перспективи розвитку? / О. І. Павликівська, Л. І. Марущак, О. Р. Кіляр // Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 24–26 жовтня 2019 року, Львів. – Львів : Видавництво «Львівської політехніки», 2019. – С. 154–155.

21. Жигалкевич Ж. М. Діджиталізація як основний фактор розвитку бізнес-структур / Ж. М. Жигалкевич, Р. О. Залуцький // Ефективна економіка. – 2020. – № 11. – URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8380>

References

1. Didzhitalizatsiya biznesu: siohodennia i maybutnie. Proceedings from Zbirnyk materialiv kruhloho stolu (m. Kyiv, 28 sichnia 2021 roku). (2021). Kyiv: Khay-Tek Pres.

2. Savytska, O., & Salabai, V. (2020). Osoblyvosti didzhitalizatsii biznesu kompanii v umovakh rozvytku industrii. *Efektivna ekonomika*, (10). Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8266>
doi.org/10.32702/2307-2105-2020.10.65

3. Abakumenko, O., Derkach, A., & Korneyeva, M. (2016). Didzhitalizatsiia bankivskoho sektoru Ukrainy. *Finansovi doslidzhennya*, 1(1), 9-75. Retrieved from <https://fr.stu.cn.ua/tmpdf/20.pdf>

4. Verba, V. A. (2018). Peredumovy, draivery ta naslidky tsyvrovoi transformatsii biznesu Proceedings from MIIM '18: IV Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia. *Stratehichni imperatyvy suchasnoho menezhmentu*. (pp. 491-496). Kyiv: KNEU.

5. Notarina, A. O. (2017). Digital-transformatsiia diialnosti pidpriemstv. *Ekonomika ta derzhava*, (4), 90-93. Retrieved from http://www.economy.in.ua/pdf/4_2017/20.pdf.

6. Dyba, M.I., & Herneho, Yu.O. (2018). Didzhitalizatsiia ekonomiky: svitovi dosvid ta mozhlyvosti rozvytku v Ukraini. – *Finansy Ukrainy*, (7), 50-63.

7. Gudz, O, Fedyunin, S., & Shherbyna, V. (2019). Didzhitalizatsiia, yak konkurentna perevaha pidpriemstva. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, 3(29), 18-24. Retrieved from <http://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2215>

8. Lihonenko, L., Khripko, A., & Domanskyi, A. (2018). Zmist ta mekhanizm formuvannia stratehiididzhitalizatsii v biznes-orhanizatsiiah. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. *Ekonomichni nauky*, Issue 22(62), T.2., 21-24.

9. Hrybinenko, O. M. (2018). Didzhitalizatsiia ekonomiky v noviy paradyhmi tsyvrovoi transformatsii. *Mizhnarodni vidnosyny, Ser. Ekonomichni nauky*, (16). Retrieved from http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3523/3197.

10. Semylytko, D. (2019). Didzhitalizatsiia v dii: yak tsyvrova transformatsiia biznesu vplyvaie na uspikh kompanii. *Audytor Ukrainy*, (5), 76-79.

11. Mancini, J. (2018). Digitalizing Core Business Processes. True Transformation is more than Digitization, Part 1 of 3. AIIM. 23.07.2018. Retrieved from <https://info.aiim.org/aiim-blog/digitalizing-core-business-processes-part-1-of-3-true-transformation-is-more-than-digitization>.

12. Bloomberg, J. (2018). Digitization, Digitalization, And Digital Transformation: Confuse Them At Your Peril. Forbes. Apr 29, Retrieved from <https://www.forbes.com/sites/jasonbloomberg/2018/04/29/digitization-digitalization-and-digital-transformation-confuse-them-at-your-peril/#9e41a532f2c7>.

13. Varha, V. (2020). Didzhitalizatsiia yak odyin z chynnykiv konkurentospromozhnosti pidpriemstva. *Efektivna ekonomika*, (8), Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8121>
doi.org/10.32702/2307-2105-2020.8.154

14. Zhosan, H. (2020). Stan rozvytku didzhitalizatsii v Ukraini. Ekonomichnyy analiz, T.30, (1), Part. 2, 44-52.
doi.org/10.35774/econa2020.01.02.044
15. Pishchulina, O. (2020). Tsyfrova ekonomika: trendy, ryzyky ta sotsialni determinanty. Kyiv: Tsentr Razumkova, Vydavnytstvo «Zapovit».
16. Hurenko, A., & Hashutina, O. (2018). Napriamy rozvytku system upravlinnia vumovakh didzhitalizatsii biznesu v Ukraini. Ekonomika i suspilstvo, Mukachivskiy derzhavnyi universytet, Issue 19, 739-745.
17. Drabenko, T., & Boychuk, N. (2021). Didzhitalizatsiia biznes-protseziv pidpriemstv v umovakh pandemiyi COVID-19. Proceedings from Zbirnyk tez dopovidey: «Biznes, innovatsii, menezhment: problemy ta perspektyvy». Kyiv. Confmanagement.kpi.ua. Retrieved from <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/230464>.
18. Lazebnyk, L. (2018). Didzhitalizatsiia ekonomichnykh vidnosyn yak faktor udoskonalennia biznes-protseziv pidpriemstva. Ekonomichnyj visnyk. Seriya: finansy, oblik, opodatkuвання, Issue 2, 69-74.
19. Tkachuk, V.O., Obikhod, S.V., & Zimina, N.P. (2020). Tsyfrovizatsiia biznes-protseziv pidpriemstva v umovakh perekhodu v didzhital-seredovyshe. Infrastruktura rynku. Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy, Issue 47. Retrieved from http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/47_2020_ukr/24.pdf
doi.org/10.32843/infrastructure47-22
20. Pavlykivska, O.I., Marushchak, L.I., & Kiliar, O.R. (2019). Didzhitalizatsiia obliku: trendy chy perspektyvy rozvytku? Proceedings from MIIM '19 IV Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia. Oblikovo-analitychne zabezpechennia systemy menezhmentu pidpriemstva. Lviv: Vydavnytstvo «Lvivskoi politekhniki». (pp. 154-155).
21. Zhyhalkevych, Zh., & Zalutskiy, R. (2020). Didzhitalizatsiia yak osnovnyy factor rozvytku biznes-struktur. Efektyvna ekonomika, (11), Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8380>
doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.97

УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ДИДЖИТАЛИЗАЦИИ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ

Л. Г. Соляник, к. е. н., профессор, И. В. Мофа, магистрант, Н. О. Гужва, магистрант, НТУ «Днепровская политехника»

Методология исследования. Результаты исследования получены с помощью методов абстрагирования – при определении сущности категории «диджитализация»; общего и особенного – при установлении единства существующих концепций цифровой экономики и бизнес-процессов; системный метод использовался при систематизации этапов внедрения элементов диджитализации в бизнес-процессы предприятия, метод обобщения – при определении общих цифровых элементов в управлении финансовой деятельностью предприятия.

Результаты. Выявлена вариативность категории «диджитализация» в зависимости от трансформации процессов и элементов экономических систем. Проанализированы различные подходы отечественных ученых по определению дефиниции «диджитализация». Рассмотрены классические элементы диджитализации, такие как кибер-физические системы, интернет вещей, обширные данные, робототехника, 3D-печать. Определены основные этапы внедрения бизнес-процессов при различных бизнес-моделях функционирования предприятий. Установлено, что в управлении финансовой деятельностью предприятия с помощью средств диджитализации бизнес-процессов используют учетные цифровые инструменты, инструменты интернета и связи, инструменты электронного документооборота и другие компьютерные программы, позволяющие анализировать и контролировать поступление финансовых ресурсов и направления их использования.

Новизна. В процессе исследования элементов и средств диджитализации бизнес-процессов определены направления ее использования для организации финансовой деятельности предприятий, а также продемонстрировано значение цифровой трансформации в управлении финансовой деятельностью предприятий.

Практическая значимость. Состоит в разработке предложений использования при управлении финансовой деятельностью предприятий программного обеспечения бухгалтерского и управленческого учета, которое позволит осуществлять эффективный финансовый анализ и контроль их деятельности.

Ключевые слова: диджитализация, цифровая экономика, бизнес-процесс, оцифровка, финансовая деятельность, бизнес-модель, ИТ-технологии, управление.

MANAGEMENT OF FINANCIAL ACTIVITY OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF BUSINESS PROCESSES

*L. H. Solianyuk, Ph. D (Econ.), Professor, I. V. Mofa, Master, N. O. Huzhva, Master,
Dnipro University of Technology*

Methods. The results of the study were obtained using the methods of abstraction – in determining the essence of the category of «digitalization»; general and special – in establishing the unity of the existing concepts of digital economy and business processes; the systems method was used in the systematization of the stages of implementation of elements of digitalization in enterprise's business processes, the method of generalization – in determining the general digital elements in the management of financial activities of the enterprise.

Results. The variability of the category of «digitalization» is revealed depending on the transformation of processes and elements of economic systems. Different approaches of domestic scientists to the definition of «digitalization» are analyzed. The classical elements of digitalization are considered, namely cyber–physical systems, the Internet of Things, big data, robotics, and 3D printing. The main stages of implementation of business processes in different business models of enterprises are identified. It is established that in the management of financial activities of the enterprise, means of digitalization of business processes are accounting digital tools, Internet and communication tools, electronic document management tools and other computer programs that allow one to analyze and control the flow of financial resources and their use.

Novelty. In the process of studying the elements and means of digitalization of business processes, the directions of its use for the organization of financial activities of enterprises are determined, as well as the importance of digital transformation in the management of financial activities of enterprises is demonstrated.

Practical value lies in the developed proposals for the use in the management of financial activities of enterprises software accounting and management accounting, which will allow for effective financial analysis and control of their activities.

Keywords: digitalization, digital economy, business process, financial activity, business model, IT technology, management.

Надійшла до редакції 03.09.21 р.